

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 35/2006 vp

Hallituksen esitys polttoturpeen ja sillä tuotetun sähkön toimitusvarmuuden turvaamista koskevaksi lainsäädännöksi

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä syyskuuta 2006 lähettäessään hallituksen esityksen polttoturpeen ja sillä tuotetun sähkön toimitusvarmuuden turvaamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 100/2006 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi talousvaliokuntaan samalla määrännyt, että ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Arto Rajala ja ylitarastaja Aimo Aalto, kauppa- ja teollisuusministeriö
- yli-insinööri Risto Kuusisto, ympäristöministeriö
- tutkimuspäällikkö Satu Helynen, VTT
- energiavastaava Mari Puoskari, Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esityksellä pyritään huoltovarmuuden ja sähkön toimitusvarmuuden turvaamiseksi edistämään toisaalta lämmön ja sähkön tuotannon polttoaineena käytettävän polttoturpeen saatavuutta sääoloista johtuvien huonojen tuotantokausien jälkeisenä aikana ja toisaalta polttoturpeen kilpailukykyä sähkön lauhdutustuotannossa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki polttoturpeen turvavarastoista. Turvavarastolla tarkoitetaan sellaista lämmön tai sähkön tuotantoa varten perustettua polttoturvevarastoa, jota polttoturpeen toimittaja Huoltovarmuuskeskuksen kanssa tekemänsä sopimukseen perustuen ylläpitää liiketoiminnassaan tarvitsemansa varaston lisäksi kolmen vuoden määräajan. Turvavarastossa olevaa polttoturvetta voisi sopimus-

kauden aikana käyttää ainoastaan Huoltovarmuuskeskuksen myöntämällä luvalla. Käyttölupa voidaan myöntää, jos turvavarastojen liiketoiminnassaan tarvitsema polttoturvevarasto on jäänyt päättäneiden tuotantokausien sääoloista tai muista turvavarastojen vaikutusvallan ulkopuolella olevista syistä johtuen merkittävästi turvavarastojen keskimääräisiä vuotuisia toimituksia pienemmäksi. Huoltovarmuuskeskus maksaa ehdotuksen mukaan turvavarastojalle huoltovarmuusrahaston varoista korvauksen toteutuneesta turvavarastoinnista. Korvaus kattaa osittain turvavarastojalle aiheutuneet pääoma-, varastointi- ja hävikkikustannukset.

Turvepolttoainetta käyttävän sähkön lauhdutustuotannon turvaamiseksi ehdotetaan sähköverkonhaltijan maksamaan syöttötariffiin perus-

tuvaa määräaikaista tukijärjestelmää. Laissa ehdotetaan säädettäväksi lauhdutusvoimalaitosten ajojärjestyksen muuttamisesta siten, että järjestelmän piiriin kuuluva kotimaista turvetta polttoaineena käyttävä voimalaitos saa osittaisen etusijan ajojärjestyksessä ulkomaisia fossiilisia polttoaineita käyttäviin lauhdutusvoimalaitoksiin nähden. Syöttötariffi on lisähinta, jonka järjestelmävastaava kantaverkonhaltija maksaa järjestelmän piiriin kuuluvasta sähköstä tuottajalle tämän markkinoilta saaman myyntihinnan täydennykseksi. Syöttötariffijärjestelmä ehdotetaan rahoitettavaksi syöttötariffimaksulla, jonka

järjestelmävastaava kerää erillisenä maksuna kantaverkkoon liittyneeltä sähkön kulutukselta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Lakia polttoturpeen turvavarastoista voidaan sen voimaantulon jälkeen soveltaa myös vuoden 2006 tuotantokauden aikana nostetusta turpeesta perustettaviin turvavarastoihin. Ehdotettu syöttötariffilaki on tarkoitettu määräaikaiseksi järjestelyksi, joka on voimassa vuoden 2010 loppuun, jolloin sähkön lauhdutustuotannon tarpeen uskotaan yleisesti vähentyvän uuden ydinvoimayksikön valmistuksen myötä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esitys perustuu eduskunnan hyväksymän energia- ja ilmastopoliittisen selonteon linjauksiin turpeen kilpailukyvyn parantamisesta. Esityksen tavoitteena on lieventää turpeen käytölle päästökaupan oloissa aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia. Kysymyksessä on väliaikainen järjestely, jonka on ehdotettu olevan voimassa vuoden 2010 loppuun saakka.

Valiokunta katsoo, että esityksen hyväksyttävyyden perustuu ympäristönäkökulmasta ennen kaikkea siihen, että syöttötariffijärjestelmän avulla kotimaaisesta polttoturpeesta saadaan edullisempi vaihtoehto kuin kivihiili. Näin turpeen käyttö korvaisi kivihiilen käyttöä. Valiokunta totesikin energia- ja ilmastoselonteosta antamassaan lausunnossa YmVL 8/2006 vp, että päästökaupan oloissa lainsäädännöllä tulee pyrkiä varmistamaan, että turpeen käyttöä ei korvata kivihiilellä. Turpeen rajallinen käyttö on ympäristönäkökulmasta perusteltua siksi, että turve on lisäpolttoaine puulle keskisuurissa ja suurissa laitoksissa, joissa pelkkää puuta ei ole tarvittavia määriä saatavilla. Koska turpeen käyttö seospolttoaineena parantaa palamisprosessia ja siten vähentää pelkkään puunkäyttöön liittyviä teknisiä ongelmia, mahdollisuus turpeen käyttöön turvaa samalla muiden kotimaisten biopolttoaineiden käyttöä.

Valiokunta korostaa, että turpeenottoon ja sen käyttöön liittyy ongelmia, kuten haitallisia vesistövaikutuksia, joita tulee edelleen pyrkiä pienentämään. Tässä tarkoituksessa on suositeltavaa ratkaista turpeenoton sijoittuminen maakuntakaavatasolla ja suunnata turpeen otto ympäristönäkökohdat huomioon ottaen. Polttoturpeen tuotantoon käytetään alle yksi prosentti suoalasta. Turpeen nosto on kuitenkin ojittamattomien suoalueiden merkittävin luonnontilan muuttaja metsätalouden uudisojitusten loputtua.

Soilla on jatkossa yhä suurempi merkitys myös ilmastomuutokseen liittyvien ääri-ilmiöiden kannalta. Suot puhdistavat tulvavesiä ja tasaavat vedenvirtausta, millä on sääilmiöiden äärevöityessä myös taloudellista merkitystä. Huomioon tulee ottaa myös se, että vuoden 2012 jälkeistä aikaa koskevien päästövähennysneuvottelujen kannalta merkittävä kysymys on soiden merkitys hiilinieluna.

Valiokunta korostaa tässä yhteydessä myös, että koska uusiutuvien energialähteiden edistäminen ei ole kaikilta osin edennyt niin nopeasti kuin tavoitteeksi on asetettu ja koska toimintaympäristö on perusteellisesti muuttunut, on tarpeen selvittää kustannustehokkaita tukitoimenpiteitä ja kehittää tarvittaessa uusia ratkaisuja uusiutuvien energialähteiden käytön edistämiseksi. Valiokunta katsoo, että syöttötariffien laa-

jentamista koskemaan myös uusiutuvia energia-
lähteitä tulee selvittää.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta esittää,

*että talousvaliokunta ottaa huomioon,
mitä edellä on esitetty.*

Helsingissä 25 päivänä lokakuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pentti Tiusanen /vas	Jouko Laxell /kok
vpj.	Oras Tynkkynen /vihr	Mikaela Nylander /r
jäs.	Susanna Haapoja /kesk	Säde Tahvanainen /sd
	Rakel Hiltunen /sd (osittain)	Satu Taiveaho /sd
	Sinikka Hurskainen /sd	Unto Valpas /vas
	Tuomo Hänninen /kesk	Ahti Vielma /kok
	Antti Kaikkonen /kesk	vjäs. Esko Ahonen /kesk.
	Inkeri Kerola /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.